

Asiantuntija-arvio liito-oravan kulkuyhteyksistä Tehdaskartanonkadun länsipää, Lielähti

Pirkanmaan ELY-keskus on lausunut seuraavaa liittyen Tehdaskartanonkadun asemakaavan 8898 nähtävillä olleeseen valmisteluaineistoon: ”Yleiskaavassa alueella kulkee ohjeellinen ekologinen yhteys, itälänsisuuntainen ohjeellinen virkistysyhteys, ja alueella on myös keskuspuiston raja-alue. Asemakaava-alueen keskeltä on aikaisemmin määritetty myös mahdollinen liito-oravan kulkureitti. Luontoselvityksessä on todettu, että selvitysalueelle on merkitty liito-oravan mahdollinen kulkuyhteys, mutta yhteyden toimivuus nykytilanteessa on epävarmaa latvusyhteyden katketessa useassa kohdassa selvitysalueen ulkopuolella. Luontoselvityksessä todetaan kuitenkin, että koska selvitysalueen lähialueella ei ole muita korvaavia yhteyksiä, on yleiskaavaan merkitty yhteys suositeltavaa huomioida alueen maankäyttöä suunniteltaessa vähintään säilyttämällä alueella latvusyhteys.

Kaavamääräyksissä Kotelotehtaanpuistikko on osoitettu lähivirkistysalueeksi (VL-7) ja todettu, että Kotelotehtaanpuistikkoa tulee kehittää puustoisena ekologisen yhteyden osana. Pihasuunnitelmaan on kirjattu, että liito-oravien kulkureittejä pyritään tulevaisuudessa turvaamaan katupuustolla, mutta myös asuintonteille istutettavalla puustolla on merkitystä yhteyttä tukevana viherrakenteena. ELYkeskuksen näkemyksen mukaan ekologinen yhteys, jonka pitäisi toimia myös liito-oravan kulkuyhteytenä, on puutteellinen.

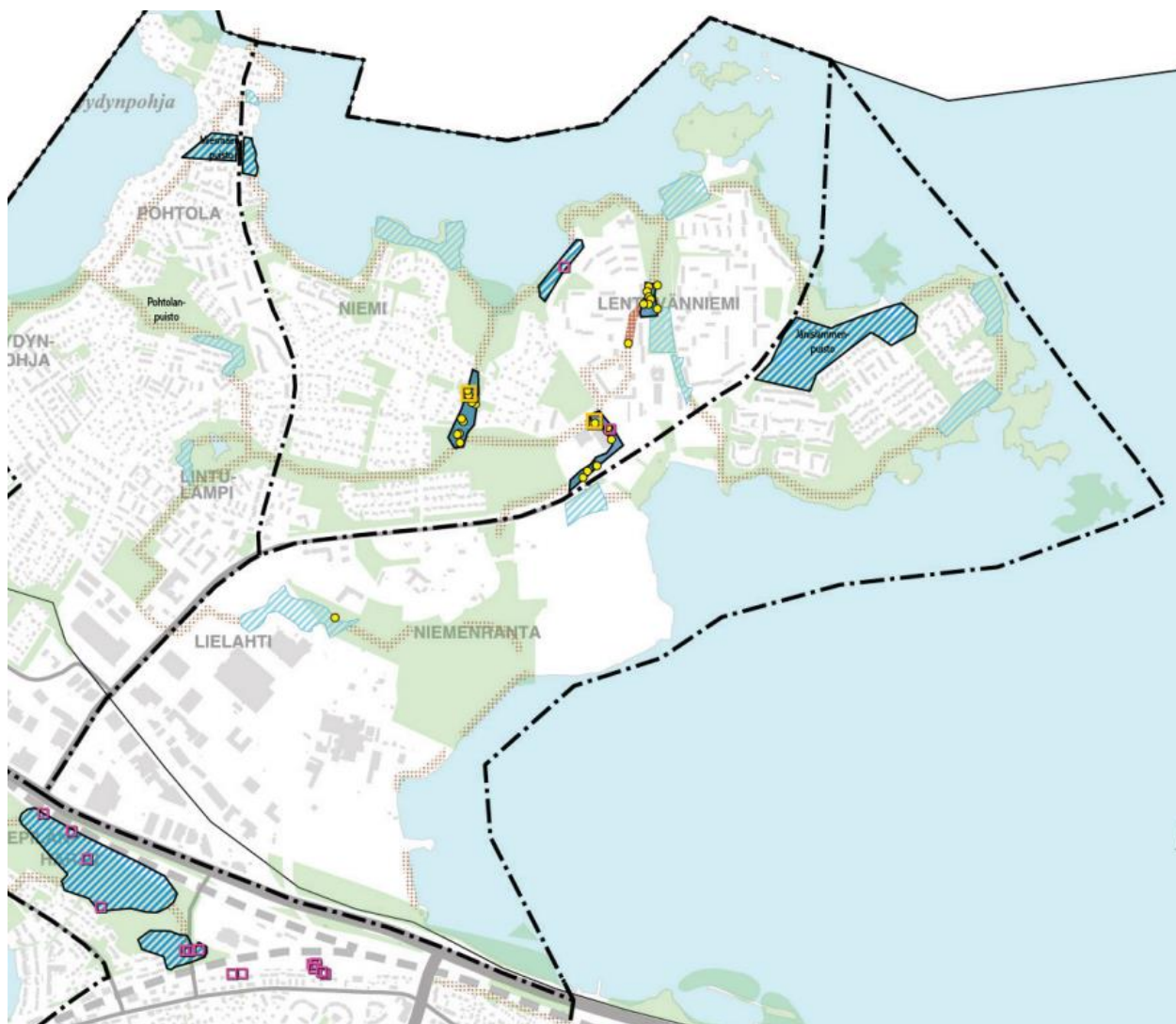
Kotelotehtaanpuistikon jälkeen, jossa liito-oravan kulkuyhteyden pitäisi jatkua, on kaavaan merkitty vain kapea puurivi Tehdaskartanonkadun varteen. Liito-oravan mahdollinen kulkuyhteys on merkitty jatkumaan myös Teivaalantien suuntaan. Lielahdenkadun varteen kaava-alueelle ei ole kuitenkaan osoitettu minkäänlaista viherrakennetta. Alueen sisällä oleva viheralue ei toimi hyvin kulkuyhteytenä, koska rakennukset katkaisevat kulkuyhteyden. Vaikutusten arviointi liito-oravan ja ekologisen yhteyden osalta puuttuu kaavaselostuksesta. Kaavan vaikutusten arviointia koskien liito-oravan kulkuyhteyttä ja

ekologista yhteyttä tulee täydentää. Kaavan taustaselvityksiin tulee sisällyttää liito-oraviin perehtyneen asiantuntijan arvio siitä, riittävätkö kaavaan merkityt viheryhteydet kulkuyhteydeksi liito-oraville ja voiko kaavaan merkitty alue toimia ekologisena yhteytenä. Mikäli asiantuntija-arvion perusteella liito-oravan kulkuyhteys ei ole riittävä, tulisi kaavaa muuttaa siten, että liito-oravan kulkuyhteys on toimiva.”

Tampereen kaupungin ympäristönsuojelu on lausunut seuraavaa liittyen Tehdaskartanonkadun asemakaavan nro 8898 nähtävillä olleeseen valmisteluaineistoon: *”Alueella kulkee Tehdaskartanonkatua ja Lielahdenkatua pitkin vireillä olevan yleiskaavan mukainen puustoinen ekologinen yhteys ja liito-oravan kulkureitti. Rakennukset on sijoitettu varsin lähelle katua eikä kaava-alueella ole osoitettu Lielahdenkadulle kunnon puustoista yhteyttä. Myös Pahlvitehtaankadun kohdalla kulkee liito-oravan kulkuyhteys ja vireillä olevan yleiskaavan mukainen ohjeellinen virkistysyhteys puustoisuusvaatimuksineen. Näiden katujen latvuspeitteisyyttä tulee vielä kehittää.”*

Asiantuntija-arvio:

Hiedanrannan Sellupuiston alueelta on yksi papanahavainto vuodelta 2016, jonka perusteella arvioitiin liito-oravan mahdollista kulkuyhteyttä alueella. Havainto on noin 200 metrin päässä kaavan 8898 alueelta itään. Kaavan 8898 luontoselvityksessä (FCG 2023) ei myöskään tehty kaava-alueelta papanahavaintoja. Viimeisin laajemman alueen liito-oravaselvitys on kantakaupungin liito-oravaselvitys vuodelta 2016 (Kuva 1).

Kuva 1. Kuva Tampereen kantakaupungin liito-oravaselvityksestä. Liito-oravan todetut elinympäristöt sijoittuvat Lentävänniemen alueelle josta on yhteydet länteen.

Kantakaupungin liito-oravaselvityksessä, jota allekirjoittanut on ollut laatimassa, pyrittiin hahmottelemaan liito-oravan potentiaalisia reittejä nykyisen puuston mukaan. Tällöin kulkuyhteys hahmoteltiin Tehdaskartanonkadun varrelle, sillä tässä kohdin on kapea puustorivi. Kaavan 8898 korttelialueet olivat jo tällöin puuttomia (peltoa tai joutomaata). Liito-orava pystyy jossain määrin hyödyntämään katupuustoa liikkumiseen. Liito-oravan mahdollisuus liikkua osoitettua yhteyttä pitkin pidemmälle arvioidaan kuitenkin olevan nykytilanteessakin melko epävarmaa, sillä Lielahdenkadun ylityskohdissa puuttomien kohtien leveys on paikoin yli 70 metriä ja puusto niiden reunoilla on paikoin melko nuorta. Muille eliöille puolestaan Lielahden koulun Lielahdenkadun puoleinen korkea umpiainen muodostaa merkittävän kulkuesteen.

Puuttomaan aikaan otettu kuva (Kuva 2), kuvastaa hyvin yhteyden tilannetta: puusto on lähinnä yksirivisten koivujen varassa. Myös Lielahdenkadun ylityskohta on yksirivisten katupuiden varassa Kuva 3). Vuonna 2019 (Korte 2019) on todettu, että liito-oravan kulkuyhteys Tehdaskartanonkadulta Lielahden koululle ja sieltä asuinalueiden piha-alueiden kautta Lintulammelle on heikko. Yhteys on

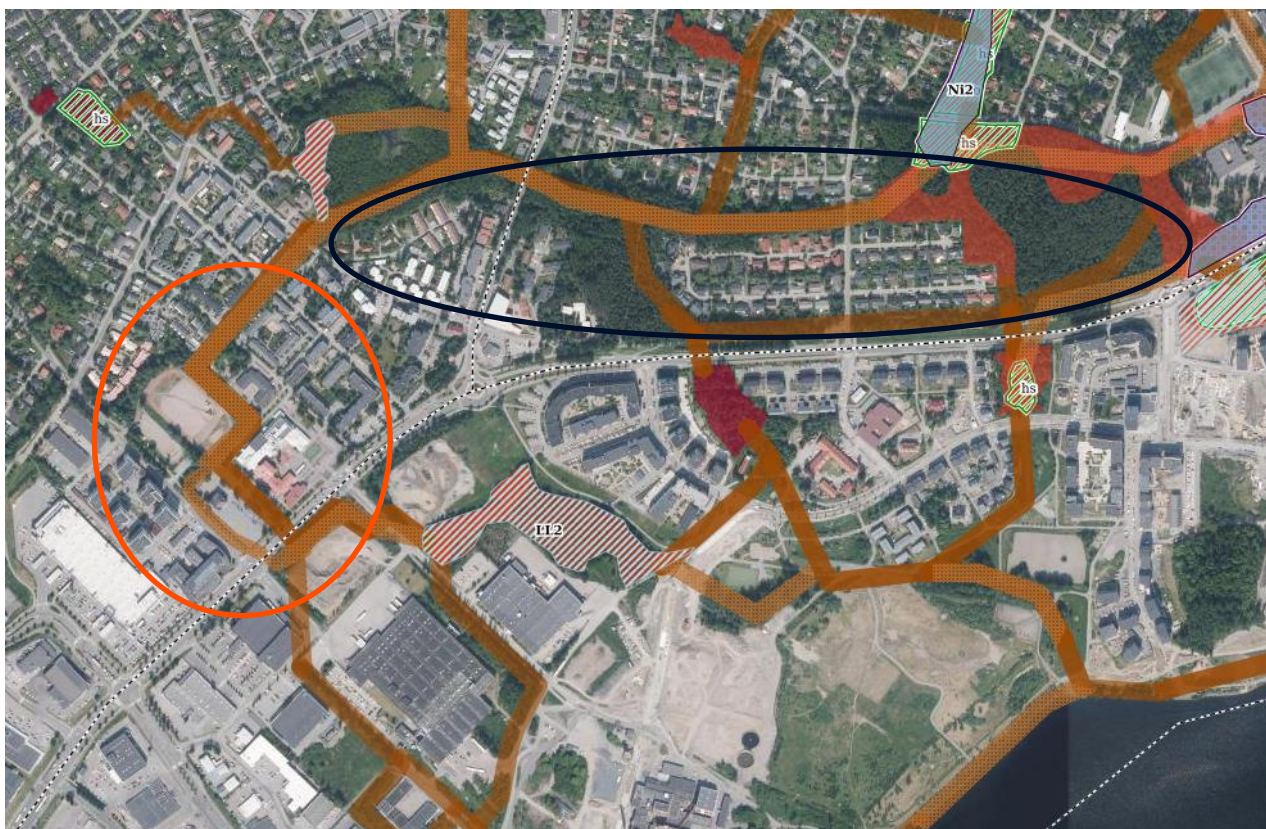
pitkälti katu- ja pihapuiden varassa (esim. Lielahdenkadun ylityskohdaltaan) ja paikoin ylityskohdiltaan liian leveä. Liito-oravan liikkuminen Tehdaskartanonkadun kautta on siten haastavaa. Todennäköisempi yhteys Lintulammelle on laajemman metsäisen yhteyden kautta (Kuva 5)

Kuva 2. Tehdaskartanonkadun länsipää kuvattuna marraskuussa 2020 (Googlemaps).

Kuva 3. Lielahden kadun ylitys liito-oravalle on katupuiden varassa (Googlemaps 2024).

Kuva 4. Liito-oravan elinympäristöt (sininen N12) ja soveltuvat alueet (raidoitetut) sekä potentiaaliset kulkuyhteydet (karttatuloste Oskarista, Kantakaupungin liito-oravaselvitys 2016 ja myöhemmät selvitykset). Punaisella ympyröity yhteyspaikka on vuonna 2019 todettu heikoksi (Korte 2019). Mustalla ympyrällä on esitetty toimivat, leveisiin puustoalueisiin perustuvat, todennäköiset yhteydet.

Tunnistettujen potentiaalisten kulkuyhteyksien lisäksi puustoista yhteyttä liito-oravan elinympäristöltä Sellupuistoon suositellaan kehitettävän Selluniityn kautta (alla sininen nuoli, Kuva 5). Selluniityn reitti on lyhyt reitti liito-oravan ydinalueilta Sellupuiston liito-oravalle soveltuvalla elinalueella ja se tukeutuu olemassa oleviin, asemakaavoitettuihin viheralueisiin ja myös Lielahdenkadun ylityskohta on siinä kapeampi ja puustoisempi kuin lännempänä Teivaalantien kohdalla. Itäpuoleinen yhteys (oranssi viiva, Kuva 5) tukee yleiskaavan ohjeellista ekologista yhteyttä. Niemen ratikkapysäkin yhteyteen on juuri laadittu puustoista yhteyttä vahvistava istutussuunnitelma.

Kuva 5. Vahvistettavat yhteydet (sininen nuoli) ja todennäköiset ekologisen verkoston yhteydet (violetti ja oranssi nuoli) (Tampereen kaupungin maanpeiteaineisto 2022). Lisäksi mustalla neliöllä osoitettuun paikkaan on mahdollista istuttaa lisää puustoa.

Yhteenveto

Tällä hetkellä Sellupuiston ja Kotelotehtaanpuistikon liito-oravalle puuston puolesta soveltuvaksi arvioitu elinympäristö on tyhjä eikä alueella ole myöskään aiempia merkkejä pesinnästä. Yhteydet Tehdaskartanonkadulta länteen päin eivät ole merkittäviä, sillä reitti ohjautuu rakennettuun ympäristöön. Kaavan 8898 toteuttaminen ei siten hetkellisestikään heikennä olemassa olevan populaation elinolosuhteita. Lentävänniemessä sijaitsevilta lähimmiltä liito-oravan elinalueilta on useita potentiaalisia puustoisia yhteyksiä Sellupuistoon. Teivaalantien-Tehdaskartanonkadun yhteys on niistä heikoin, sillä se sijaitsee nykyisellään Lielahdenkadun pohjoispuoleiselta osaltaan pitkälti rakennetussa ympäristössä. Parhaiten Lentävänniemen liito-orava-alueiden ja Sellupuiston välistä ekologista yhteyttä vahvistettaisiin luomalla puustoinen ja pensaikkoinen yhteys Selluniityn reunalle, vahvistamalla raitiotien ylityspaikkaa sekä yhteyttä Federleynkadun kautta kohti pohjoista, jossa yhteys tukee Sellupuistossa laajempaa keskuspuistoverkostoa. Tehdaskartanonkadun puustorivi nykyisellään ja katusuunnitelman mukaisena toteutuksena on lähinnä yhteyksiä tukeva, mutta ei mitenkään alueellisesti merkittävä. Täten voidaan arvioida, että asemakaava 8898 ja Lielahdenkadun ja Tehdaskartanonkadun katusuunnitelmat puuriveineen eivät heikennä liito-oravan potentiaalisia yhteyksiä edes väliaikaisesti ja yhteys tulisi pikemminkin toteuttaa eri kohtaan kuin mitä kantakaupungin liito-oravaselvityksessä (2016) on esitetty.

Vastineen lausuntoihin on laatinut FM Tiina Virta, Ramboll Finland Oy:stä Hiedanrannan Kehitys Oy:n toimeksiannosta. Virralla on yli 13 vuoden kokemus liito-oravaselvityksistä ja lajin ekologiasta ja hän on ollut lisäksi laatimassa Tampereen kaupungin liito-oravaselvitystä vuonna 2016 ja tuntee hyvin alueen liito-oravaverkoston ja esitettyjen reittien merkityksen lajille.

Tampereella 6.3.2025

Tiina Virta

Luonto- ja paikkatietoasiantuntija
Nature FI
Ramboll Finland Oy

M +358401479367
tiina.virta@ramboll.fi